

Veronika Nela Gašpar

Isus Krist – pashalno janje

Životinjski je svijet onaj dio vidljivih stvorenja koji je čovjeku najbliži. Ovu su srodnost Hebreji posebno osjećali. Upravo zato se Biblija za ilustraciju svojih opisa često služi simbolima životinja. Životinje zajedno s Izraelom ne samo da pjevaju hvalu Stvoritelju i da su podložne Mojsijevu Zakonu nego su smatrane dostojnima da redovno budu prinošene kao žrtve i da tako budu pralik božanske žrtve novoga Saveza (Post 22,13; Izl 13,12). Trebalo je da se kroz znak tih žrtava Izraelci sami založe svim svojim bićem i da teže za savršenstvom stvarnosti koja je imala doći (Ps 40,7; 51,18; Heb 10,1-18).

Kad je Jahve odlučio izbaviti svoj narod iz egipatskoga ropstva, naredio je Hebrejima da svaka obitelj žrtvuje janje »bez mane, od jedne godine i muško« (Izl 12,5), da ga navečer blaguje, a njegovom krvlju poškropi oba dovratnika i nadvratnik kuće. Zbog tog »znaka« poštedjet će ih Anđeo zatornik kada dođe udariti na egipatske prvorođence. Židovska je predaja kasnije pridala krvi janjeta otkupiteljsku vrijednost. Ta je slika kasnije primijenjena na Slugu Jahvina koji umire za grijeh svoga naroda i sličan je janjetu: »Ko jagnje na klanje odvedoše ga; ko ovca, nijema pred onima koji je strižu, nije otvorio usta svojih« (Iz 53,7). Ovaj tekst naglašava poniznost i krotkost Sluge i time najbolje pretkazuje Kristovu sudbinu, kako to tumači Filip eunuhu etiopske kraljice (usp. Dj 8,31.35). Evanđelisti na to upućuju kad naglašuju da je Isus »šutio« pred članovima Sinedrija (usp. Mt 26,63) i da ništa nije odgovarao Pilatu (usp. Iv 19,9). Isus je janje (1 Pt 1,19; Iv 1,29; Otk 5,6), bez mane (Izl 12,5), a to znači bez grijeha (1 Pt 1,19; Iv 8,46; 1 Iv 3,5; Heb 9,14), janje koje otkupljuje ljude uz cijenu svoje krvi (1 Pt 1,18; Otk 5,9; Heb 9,12.15). Ivan Krstitelj se nadovezuje na to kad, prema četvrtom evanđelju, označuje Isusa kao »Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta« (Iv 1,29; usp. Iz 53,7.12; Heb 9,28). Tek žrtvom Onoga koji je sam Janje Božje, čovjek će biti preobražen i bit ćemu mu darovano vječno otkupljenje od zla i smrti (Heb 9,12). Isus je pogubljen uoči Priprave (Iv 18,28; 19,14.31), dakle na dan Pashe poslije podne (Iv 19,14), u isto vrijeme kad se prema propisima Zakona u hramu žrtvovalo janje. Poslije njegove smrti nisu mu prebili noge kao drugim osuđenima (19,33). Evanđelist i u tome vidi provedbu obrednog propisa glede pashalnog janjeta (Iv 19,36; usp. Izl 12,46).

Rijetki su simboli kršćanske umjetnosti koji utjelovljuju povijest spasenja poput janjeta. Stoga svako tumačenje prikaza povezanih s pashalnim misterijem (uskrsnim otajstvom) zahtijeva ne samo interdisciplinarni nego i međureligijski pristup.